

24.8.2022

Asia: Ehdotus hallituksen esitykseksi eduskunnalle arpajaislain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään, että arpajaislain voimaantulosäännöstä muutettaisiin siten, että pelipisteissä tapahtuvaan kuponkipelaamiseen sovelletaan pakollista tunnistautumista koskevaa sääntelyä vasta 1.1.2024 lukien (voimassa olevan lain mukaan 1.1.2023 lukien). Siirtymäajan pidentämisen perusteena on pakollisen tunnistautumisen vaadittavien uusien myyntipäätteiden viivästyminen kansainvälisen komponenttipulan takia.

1. Siirtymäajan pidentäminen kuponkipelaamisessa välttämätöntä

Hallituksen esityksessä (HE 135/2022, s 137) on todettu, että niin sanottujen **kuponkipelien pakollinen tunnistautuminen edellyttää Veikkaus Oy:n kaikkien hajasijoitettujen myyntipäätelaitteiden ja taustaohjelmistojen uusimista**. Pakollinen tunnistautuminen edellyttää myös merkittäviä uudistuksia erityisesti niin sanotun porukkapelaamisen osalta, koska uudistus vaikuttaa porukkapelaamisen osalta tuotetarjoamaan, pelijärjestelmiin sekä myynti- ja ostoprosesseihin. Lisäksi tässä yhteydessä on tarkoitus poistaa erilliset totopelien myyntipäätteet, koska nykyisen myyntipäätteen kautta ei ole mahdollista pelata totopelejä tunnistautuneena. Myyntipäätteen uudistus on kilpailutettu ja käyttöönoton tavoiteaikataulu Veikkaus Oy:n mukaan on vuoden 2022 aikana, jonka jälkeen kaikkien **kuponkipelien pakollinen tunnistautuminen olisi teknisesti toteutettavissa**.

Voimassa olevassa laissa siirtymäajan perusteena on selkeästi siis todettu, että:

- **pakollinen tunnistautuminen edellyttää Veikkaus Oy:n kaikkien hajasijoitettujen myyntipäätelaitteiden ja taustaohjelmistojen uusimista ja merkittäviä muutoksia niin sanottuun porukkapelaamiseen.**

Koronakriisin aiheuttaman ja Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyksen pahentaman kansainvälisen komponenttipulan takia myyntipäätelaitteen uudistus on viivästynyt Veikkaus Oy:stä riippumattomista syistä. Voimassa olevan lain vuoden 2022 loppuun asti ulottuvan siirtymäajan aikana teknisiä muutoksia ei ehditä tehdä.

2. Väliaikaisratkaisut eivät ole toimivia ja romuttavat hallitun siirtymän kuponkipelien pakollisen tunnistamisen käyttöönotossa

Arpajaislain 14 §:n nojalla Veikkaus Oy:n varmistettava, että pelaaja voi pelata rahapelejä ainoastaan Veikkaus Oy:n rekisteröityneeksi pelaajaksi tunnistautuneena.

Hallituksen esityksessä (HE 135/2022) todetaan, että muiden kuin raha-automaattien osalta Veikkaus Oy:n asiamiespisteissä tapahtuvassa rahapelaamisessa edellytettäisiin pakollista tunnistautumista vuodesta 2023 lukien.... **Pakollinen tunnistautuminen voitaisiin ottaa käyttöön jo ennen ehdotettuja määräaikoja, mikäli siirtymisen edellyttämä tekninen valmius tämän mahdollistaisi.**

MaRa kannattaa hallituksen esitysluonnosta ja toteaa, että siirtymäajan pidentäminen vuodella kaikkien kuponkipelien osalta on välttämätöntä. Pakollista tunnistautumista ei voida hoitaa väliaikaisratkaisuilla eikä kuponkipelejä eri lailla kohtelemalla.

Poliisihallituksen ja THL:n mukaan tunnistautuminen olisi mahdollista tehdä väliaikaisratkaisuilla siihen asti, kunnes uusi myyntipäätelaite olisi käytössä. Lausunnonantajat katsovat, että pakollinen tunnistautuminen on mahdollista toteuttaa nykyisillä myyntipäätelaitteilla siten, että kupongin myyjä huolehtii pelipisteissä pelaajan tunnistamisesta pelin oston yhteydessä. Tämä olisi toteutettavissa asiamiesohjeistusta päivittämällä. Poliisihallituksen mukaan ja THL:n mukaan myyjät huolehtivat tunnistautumisesta tälläkin hetkellä pelaajasta lähtevään vapaaehtoisuuteen pohjautuen.

Väliaikaisratkaisujen käyttöönotto siirtymäajan pidentämisen vaihtoehtona olisi erittäin huono ratkaisu.

Arpajaislain pakollinen tunnistautuminen edellyttää teknistä valmiutta Veikkauksen myyntipäätteissä, jolloin pakollinen tunnistautuminen tapahtuu automaattisesti, yhdenmukaisesti ja toimintavarmasti osana kuponkipeilitapahtumaa kaikissa Veikkauksen kumppaneiden myyntipaikoissa.

Vastuuta pakollisen tunnistautumisen toteutuksesta ei voi säilyttää Veikkauksen kumppaneille ja tämän henkilökunnalle ohjeistuksin. Arpajaislain uudistamisen yhteydessä vahvistettiin, että pakollinen tunnistautuminen kuponkipeleissä otetaan käyttöön siirtymäajan aikana, kun kaikki myyntipäätelaitteet ja taustaohjelmisto on saatua uusittua. Komponenttipulan takia myyntilaitteiden uudistus viivästyy eikä teknistä valmiutta ole mahdollista saavuttaa alkuperäisen vuoden 2022 loppuun asti ulottuvan siirtymäajan puitteissa. Veikkaus on sitoutunut pakollisen tunnistautumisen käyttöönottoon mahdollisimman pian, kun siihen on tekninen valmius (uudet myyntipäätteet, laitteiden asentaminen ja koulutus).

Väliaikaisratkaisujen käyttöönotto edellyttäisi kymmenien tuhansien kuponkipelien myyjien koulutusta ja ohjeistuksien läpikäyntiä kaikissa myyntipaikoissa, joka vie aikaa helposti puoli vuotta. Vanhoilla myyntipäätteillä ja järjestelmillä ei saada aikaan Veikkaukselle ja sen kumppaneille, myyjil-

le ja asiakkaille toimintavarmaa, selkää ja helppoa pakollista tunnistautumista kuponkipelaamiseen. Tunnistautumisen käytännöt ja asiakaspalvelutilanteet kuponkipeleissä olisivat kirjavia, virheitä tapahtuisi paljon eikä tunnistautuminen olisi aukotonta. Tunnistautumisen laiminlyönnin vastuukysymykset ja laiminlyönnin seuraukset ovat asioita, joita ei ole arvioitu väliaikaisratkaisujen osalta lainkaan.

Toimiva, pelaaja- ja myyjäystävällinen pakollinen tunnistautumien edellyttää myyntipäätteiltä teknistä valmiutta, jota ei ole mahdollista saada aikaan lausunnonesittäjien väliaikaisratkaisulla.

Siirtymäajan pidentämättä jättäminen romuttaisi Veikkauksen suunnitteleman hallitun siirtymän pakollisen tunnistautumiseen kuponkipelaamisessa. Se myös johtaisi myös kumppaniyritysten epätasa-arvoiseen kohteluun myyntipäätteiden saamisen ja käytössä olevan pelivalikoiman osalta. Totopelien ja muiden kuponkipelien siirtymäajan erilainen kohtelu tekisi tilanteesta vieläkin epäselvemmän. Väliaikaisratkaisujen aiheuttama epätasa-arvo ja sen mukanaan tuomat riskit tulisi arvioida ennen kuin lainsäädäntöratkaisuja edes harkitaan sen pohjalta.

Väliaikaisratkaisujen käyttö viivästyttäisi myyntipäätteiden tekniseen valmiuteen perustuvan pakollisen tunnistautumisen käyttöönottoa kaikissa myyntipaikoissa, kun Veikkauksen ja kumppanien resursseja ja aikaa meni väliaikaisratkaisujen rakentamisessa, ohjeistuksissa ja niiden käyttöönotossa. Kuponkipelaamisen väliaikaisratkaisut eivät mahdollista pelaamisen eston ja pelaamisen hallinnan välineiden käyttöönottoa siten kuin Veikkaus on ne suunnitellut.

Veikkauksen huolella suunnitteleman ja rakentaman polun mukainen siirtymä pakolliseen tunnistautuminen kuponkipelaamisessa edellyttää, että kaikki Veikkauksen myyntipäätteet saadaan uusittua laissa olevan siirtymäajan aikana. Arvion mukaan vuoden 2023 kuluessa uudet myyntipäätteet saadaan käyttöön ja kaikki myyntipaikat ja niiden henkilöstö koulutettua uusien myyntilaitteisiin ja niiden toiminnallisuuksiin (sis pelaamisen hallinnan välineet). Väliaikaisratkaisun käyttö oli erittäin huono polku, koska se tarkoittaisi, että ensin joudutaan kouluttamaan henkilöstö väliaikaiseen toimintamalliin ja uudelleen uusien myyntipäätteiden käyttöönoton yhteydessä. Viestintä yleisölle pakollisen tunnistautumisen käyttöönotosta kuponkipeleissä olisi todennäköisesti vaikeasti ymmärrettävää, jos jouduttaisiin soveltamaan väliaikaisratkaisuja.

Veikkaus on todennut, että esitetyllä siirtymäajan jatkamisella ei olisi merkittäviä vaikutuksia rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisen velvoitteiden toteuttamisessa, koska yhtiön prosessit on kehitetty vastaamaan lainsäädännön vaatimuksiin.

Edellä todetuilla perusteilla väliaikaisratkaisuja ei tule tehdä, vaan siirtymäaikaa tulee pidentää vuoden 2024 alkuun saakka.

3. Ikärajavaltonta ja asiakkaan tunnistaminen ovat eri asioita

Poliisihallitus ja THL ovat todenneet lausunnossaan, että asiakkaan tunnistaminen on jo käytössä olevaa rutiinia rahapelien lisäksi muiden ikärajavaltottavien tuotteiden osalta.

MaRa toteaa, että ikärajavaltottavien tuotteiden myynnissä ei ole kyse asiakkaan tunnistamisesta vaan ainoastaan täysi-ikäisyyden tarkastamisesta. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimikunta on alkoholilain uudistamista koskevassa mietinnössään AlkoL 40 §:n osalta todennut, että tarkoituksena ei myöskään ole varmistua asiakkaan henkilöllisyydestä, vaan ratkaisevaa on asiakkaan ikä (StVM 24/2017, sivu 19). Alkoholilain, tupakkalain tai arpajaislain ikärajavaltonnassa ei ole kyse asiakkaan henkilöllisyyden varmentamisesta vaan sen varmistamisesta, että asiakas on täysi-ikäinen. Arpajaislaissa säädetty pakollinen tunnistautuminen on eri asia.

Laati,

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Kai Massa,
lakimies